UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

19 päivänä heinäkuuta 2012*

Liikenne — Lentoliikenne — Lentoliikenteen harjoittamisen yhteiset säännöt unionissa — Asetus (EY) N:o 1008/2008 — Lentomatkan myyjän velvollisuus varmistaa, että asiakkaat hyväksyvät valinnaiset lisämaksut nimenomaisesti valitsemalla — Käsite ”valinnaiset lisämaksut” — Riippumattoman vakuutusyhtiön tarjoaman lennon peruuntumisvakuutuksen hinta, joka on osa kokonaishintaa

Asiassa C-112/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Oberlandesgericht Köln (Saksa) on esittänyt 2.3.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 4.3.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

ebookers.com Deutschland GmbH

vastaan

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, G. Arestis (esittelevä tuomari) ja D. Šváby,

julkisasiamies: J. Mazák,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.1.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— ebookers.com Deutschland GmbH, edustajinaan Rechtsanwalt P. Plog ja Rechtsanwalt S. Zimprich,

— Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV, edustajanaan Rechtsanwalt J. Hennig,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään S. Centeno Huerta,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato C. Colelli,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

— Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

— Suomen hallitus, asiamiehenään H. Leppo,

— Euroopan komissio, asiamiehinään K. Simonsson ja K.-P. Wojcik,

kuultuaan julkisasiamiehen 1.3.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä 24.9.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 (EUVL L 293, s. 3) 23 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat ebookers.com Deutschland GmbH (jäljempänä ebookers.com), joka myy lentomatkoja itse hallinnoimansa internetportaalin avulla, ja Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV (saksalainen kuluttajaneuvontayhdistysten keskusjärjestö, jäljempänä BVV) ja joka koskee näiden matkojen myyntitavan lainmukaisuutta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Asetuksen N:o 1008/2008 johdanto-osan 16 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”Asiakkaiden olisi voitava vertailla tehokkaasti eri lentoyhtiöiden lentoliikennepalvelujen hintoja. Tästä syystä olisi aina ilmoitettava yhteisöstä alkavien lentoliikennepalvelujen osalta asiakkaan maksettavaksi tuleva lopullinen hinta kaikkine veroineen ja maksuineen. – –”

4 Tämän asetuksen 2 artiklan 18 alakohdassa säädetään, että siinä tarkoitetaan ”lentohinnoilla”

”lentoliikenteen harjoittajille tai heidän edustajilleen taikka muille lipunmyyjille euroina tai paikallisessa valuutassa maksettavia hintoja matkustajien kuljettamisesta lentoliikenteessä sekä edellytyksiä, joilla kyseisiä hintoja sovelletaan, mukaan lukien edustajapalvelujen ja muiden lisäpalvelujen palkkiot ja ehdot”.

5 Tämän asetuksen 2 artiklan 19 alakohdan mukaan ”kuljetusmaksuilla” tarkoitetaan

”rahdin kuljettamisesta euroina tai paikallisessa valuutassa maksettavia hintoja sekä edellytyksiä, joilla kyseisiä hintoja sovelletaan, mukaan lukien edustajapalvelujen ja muiden lisäpalvelujen palkkiot ja ehdot”.

6 Asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan, jonka otsikko on ”Tiedottaminen ja syrjintäkielto”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kun liikennöidään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvalla jäsenvaltion alueella sijaitsevalta lentoasemalta, yleisön saatavilla oleviin lentoliikenteen lentohintoihin ja kuljetusmaksuihin on sisällyttävä sovellettavat ehdot, kun lentohintoja ja kuljetusmaksuja tarjotaan tai julkaistaan missä tahansa muodossa, myös internetissä. Lopullinen hinta on aina ilmoitettava, ja sen on

sisällettävä sovellettava lentohinta tai kuljetusmaksu sekä julkaisuhetkellä pakolliset ja ennakoitavat sovellettavat verot, maksut, lisämaksut ja palvelumaksut. Ilmoitetun lopullisen hinnan lisäksi on eriteltävä vähintään seuraavat:

a) lentohinta tai kuljetusmaksu;

b) verot;

c) lentoasemamaksut; ja

d) muut maksut, lisämaksut tai palvelumaksut, esimerkiksi turvatoimiin tai polttoaineeseen liittyvät maksut,

jos b, c ja d alakohdassa luetellut maksut on lisätty lentohintaan tai kuljetusmaksuun. Valinnaiset lisämaksut on ilmoitettava selkeästi, avoimesti ja yksiselitteisesti varausmenettelyn alussa, ja asiakkaan on voitava hyväksyä ne vapaaehtoisesti."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

7 ebookers.com myy lentomatkoja ylläpitämänsä internetportaalin kautta. Kun asiakas on valinnut tämän portaalin kautta toteutettavan varausmenettelyn avulla tietyn lennon, ebookers.comin internetsivun oikeaan yläkulmaan, otsikon "tämänhetkiset matkakustannuksenne" ("Ihre aktuellen Reisekosten") alle, ilmestyy erittely tämän varauksen kustannuksista. Erittelyyn sisältyvät itse lentohinnan lisäksi "veroja ja maksuja" ("Steuern und Gebühren") vastaava summa sekä "matkan peruuntumisvakuutuksen" ("Versicherung Rücktrittskostenschutz") kustannukset, jotka on lisätty kustannuksiin oletusvalintana. Näiden kustannusten kokonaissummasta muodostuu "matkan kokonaishinta" ("Gesamtreisepreis").

8 Siinä tapauksessa, että varauksesta tulee lopullinen, asiakkaan on maksettava ebookers.comille yksi summa, joka vastaa tätä matkan kokonaishintaa. Tämä viimeksi mainittu tilittää lipun hinnan kyseiselle lentoyhtiölle ja peruuntumisvakuutuksen hinnan vakuutusyhtiölle, joka on lentoyhtiöstä oikeudellisesti ja taloudellisesti erillinen yhtiö. Samalla tavoin ebookers.com ohjaa verot ja maksut edelleen saajilleen. Jos asiakas ei halua peruuntumisvakuutusta, ebookers.comin internetsivun alareunassa ilmoitetaan hänelle noudatettavasta menettelystä, joka koostuu nimenomaisesti tehtävästä hylkäämisestä ("opt-out").

9 BVV katsoo, että tämä lentomatkojen myyntitapa on asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan vastainen, ja vaatii ebookers.comia lopettamaan peruuntumisvakuutuksen tarjoamisen oletusvalintana sen internetportaalin kautta toimivan lentojen varausmenettelyn yhteydessä. BVV nosti tästä 28.12.2009 Landgericht Bonnissa kanteen, ja tämä vaatimus hyväksyttiin kokonaisuudessaan Landgericht Bonnin 19.7.2010 antamassa tuomiossa.

10 ebookers.comin 23.8.2010 tästä tuomiosta tekemän valituksen yhteydessä Oberlandesgericht Köln pohtii kysymystä siitä, kuuluuko pääasiassa kyseessä oleva ebookers.comin tarjous asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Koska kyseinen tuomioistuin katsoo, että pääasiassa annettava ratkaisu riippuu tämän säännöksen tulkinnasta, mutta toteaa, ettei tämän säännöksen sanamuodosta tai syntyhistoriasta käy yksiselitteisesti ilmi, sovelletaanko sitä tähän riitaan, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Käsittääkö [asetuksen N:o 1008/2008] 23 artiklan 1 kohdassa oleva säännös, jonka mukaan valinnaiset lisämaksut on ilmoitettava selkeästi, avoimesti ja yksiselitteisesti varausmenettelyn alussa ja asiakkaan on voitava hyväksyä ne nimenomaisesti valitsemalla (opt-in), myös sellaiset lentomatkoihin yhteydessä

olevat maksut, jotka aiheutuvat kolmansien (tässä: matkan peruuntumisvakuutuksen tarjoaja) tarjoamista suorituksista ja jotka lentomatkan välittäjä perii lentomatkustajalta yhteishinnassa yhdessä lentohinnan kanssa?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

11 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan viimeisessä virkkeessä tarkoitettua käsitettä ”valinnaiset lisämaksut” tulkittava siten, että se kattaa lentomatkaan liittyvät maksut muun osapuolen kuin lentoyhtiön tarjoamista suorituksista, kuten pääasiassa kyseessä olevasta lennon peruuntumisvakuutuksesta, joiden hinnan tämän lentomatkan myyjä perii asiakkaalta yhteishinnassa yhdessä lentohinnan kanssa.

12 Tältä osin on palautettava mieliin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. mm. asia 292/82, Merck, tuomio 17.11.1983, Kok., s. 3781, 12 kohta; asia C-34/05, Schouten, tuomio 1.3.2007, Kok., s. I-1687, 25 kohta ja asia C-433/08, Yaesu Europe, tuomio 3.12.2009, Kok., s. I-11487, 24 kohta).

13 Kuten asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan otsikosta ja sanamuodosta selvästi käy ilmi, tällä säännöksellä pyritään takaamaan lentojen hinnoista tiedottaminen ja lentojen hinnoittelun avoimuus, ja sillä myötävaikutetaan näin ollen näitä palveluja käyttävän asiakkaan suojaamiseen.

14 Erityisesti asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan viimeisessä virkkeessä tarkoitetaan ”valinnaisia lisämaksuja”, jotka eivät ole väistämättömiä toisin kuin lentohinta tai kuljetusmaksu ja tämän asetuksen 23 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä mainitut muut maksut, joista lennon lopullinen hinta muodostuu. Nämä valinnaiset lisämaksut liittyvät siis palveluihin, joilla täydennetään itse lentoliikennepalvelua, mutta jotka eivät ole pakollisia tai välttämättömiä matkustajien tai rahdin kuljettamista varten, niin että asiakas valitsee, hyväksyykö vai hylkääkö hän ne. Juuri sen vuoksi, että asiakkaalla on valinnanvapaus, on tällaiset lisämaksut ilmoitettava selkeästi, avoimesti ja yksiselitteisesti varausmenettelyn alussa ja asiakkaan on voitava hyväksyä ne nimenomaisesti valitsemalla, kuten kyseisen asetuksen 23 artiklan 1 kohdan viimeisessä virkkeessä edellytetään.

15 Tällä asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan viimeisessä virkkeessä tarkoitettuja valinnaisia lisämaksuja koskevalla erityisvaatimuksella pyritään estämään se, että lentoliikennepalvelujen asiakasta kannustetaan lennon varausmenettelyssä ostamaan itse lentoa täydentäviä lisäpalveluita, jotka eivät ole väistämättömiä ja tarpeellisia aiotun lennon käyttämiseksi, paitsi, jos asiakas nimenomaisesti päättää ostaa näitä lisäpalveluita ja maksaa niistä aiheutuvan lisämaksun.

16 Lisäksi tämä vaatimus vastaa sitä, joka yleisesti on asetettu kuluttajien oikeuksia koskevissa asioissa lisämaksuja varten kuluttajan oikeuksista neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta 25.10.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU (EUVL L 304, s. 64) 22 artiklassa. Tämän säännöksen mukaan on niin, että ennen kuin kuluttaja tulee sidotuksi tarjoukseen, elinkeinonharjoittaja on nimittäin velvollinen pyytämään kuluttajan nimenomaisen suostumuksen kaikkiin lisämaksuihin, jotka eivät sisälly elinkeinonharjoittajan pääasiallisesta sopimusvelvoitteesta sovittuun vastikkeeseen, eikä elinkeinonharjoittaja voi päätellä tätä suostumusta käyttämällä oletusvalintoja, jotka kuluttajan on hylättävä välttääkseen lisämaksun.

17 Tältä osin – kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 39 kohdassa – asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan viimeisessä virkkeessä asetetun lentoliikennepalvelujen asiakkaan suojan tavoitteen kanssa olisi ristiriidassa se, jos suoja määräytyisi sen perusteella, tarjoaako itse lentoon liittyvää valinnaista lisäpalvelua ja siitä aiheutuvaa lisämaksua lennon varausmenettelyn yhteydessä lentoyhtiö vai siitä oikeudellisesti ja taloudellisesti erillinen muu osapuoli. Jos nimittäin olisi sallittua, että tämä suoja riippuisi lisäpalvelun tarjoajan ominaisuudesta, niin että suoja tarjottaisiin vain silloin, kun lisäpalvelun tarjoaja on lentoyhtiö, olisi suojan kiertäminen helppoa ja kyseinen tavoite vaarannettaisiin varmasti. Tällainen menettelytapa olisi joka tapauksessa ristiriidassa direktiivin 2011/83 22 artiklan kanssa.

18 Toisin kuin ebookers.com väittää, tästä seuraa, että asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan viimeisessä virkkeessä tarkoitetun suojan myöntämistä varten ei ole merkitystä sillä, tarjoaako valinnaista lisäpalvelua ja siitä aiheutuvaa lisämaksua lentoyhtiö vai sitä edustava palveluntarjoaja, vaan sillä, että tämä palvelu ja sen hinta liittyvät itse lentoon tämän lennon varausmenettelyssä.

19 Lisäksi on todettava, että toisin kuin ebookers.com väittää, tämä tulkinta ei ole ristiriidassa asetuksen N:o 1008/2008 soveltamisalan kanssa. Vaikka tämän asetuksen 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti asetuksen kohde määritellään viittaamalla lentoliikenteen harjoittajiin, koska tässä säännöksessä säädetään, että asetuksessa säädetään yhteisön lentoliikenteen harjoittajien toimilupien myöntämisestä ja niiden oikeudesta harjoittaa yhteisön sisäistä lentoliikennettä, on kuitenkin niin, että tämä kohde käsittää myös, tämän säännöksen sanamuodon mukaan, ”yhteisön sisäisen lentoliikenteen hinnoittelun”. Samalla tavoin asetuksen 23 artiklan 1 kohdan viimeisen virkkeen, joka on laadittu yleistä sanamuotoa käyttäen, sanamuodosta ja sillä olevasta suojelua koskevasta tavoitteesta käy ilmi, kuten tämän tuomion 17 kohdassa todetaan, että tässä säännöksessä asetettu suojelun vaatimus ei voi riippua siitä, mikä on itse lentoon liittyvän valinnaisen lisäpalvelun tarjoajan ominaisuus.

20 Edellä esitetyt toteamukset huomioon ottaen esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan viimeisessä virkkeessä tarkoitettua käsitettä ”valinnaiset lisämaksut” on tulkittava siten, että se kattaa lentomatkaan liittyvät maksut muun osapuolen kuin lentoyhtiön tarjoamista suorituksista, kuten pääasiassa kyseessä olevasta lennon peruuntumisvakuutuksesta, joiden hinnan tämän lentomatkan välittäjä perii asiakkaalta yhteishinnassa yhdessä lentohinnan kanssa.

Oikeudenkäyntikulut

21 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä 24.9.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan viimeisessä virkkeessä tarkoitettua käsitettä ”valinnaiset lisämaksut” on tulkittava siten, että se kattaa lentomatkaan liittyvät maksut muun osapuolen kuin lentoyhtiön tarjoamista suorituksista, kuten pääasiassa kyseessä olevasta lennon peruuntumisvakuutuksesta, joiden hinnan tämän lentomatkan välittäjä perii asiakkaalta yhteishinnassa yhdessä lentohinnan kanssa.

Allekirjoitukset